
Z HISTORIE

MAJÁLES 1956

MAJÁLES – v 21. století tak trochu archaický výraz, který se občas objeví na plakátech v květnových dnech. Naučné slovníky jej vysvětlují jako název pro jarní (májovou) studentskou slavnost. Dnes uspořádat obdobnou akci není problém, hlavní starostí zůstává zajištění přitažlivého programu a při zpravidla omezených finančních zdrojích nalezení štědrých sponzorů. Velkým pomocníkem při tom je vždy a v každé době entuziasmus mladé generace.

Před padesáti lety to však byla navíc záležitost svým způsobem dobrodružná, balancující na hraně tehdejších politických hledisek, dozoru a ideologického poručnickování. Letos tomu je 50 let, kdy se Hradec Králové stal svědkem a kulisou této obnovené slavnosti. Je pozoruhodné a v podmínkách tehdejšího armádního organismu naprosto nevídané, že hlavními iniciátory a posléze organizátory akce se stali studenti 5. ročníku tehdejší Vojenské lékařské akademie Jana Evangelisty Purkyně. Ostatně, právě tento ročník se tradičně výrazně podílel na řadě dobových studentských aktivit.

VLA-JEvP v té době ztělesňovala hradecké medicínské a vysokoškolské školství ve výlučné podobě. Uskutečnění slavnosti, která svou povahou evokovala režimu nepříjemné vzpomínky na „staré časy“, umožnilo chvilkové uvolnění politických poměrů v tehdejší Československu. Lze jej časově vymezit na jedné straně únorovým 20. sjezdem KSSS s odhalením otřesných stalinských praktik vládnutí a moci přes dubnový domácí sjezd čs. spisovatelů. Velmi rychle však dostává ránu v podobě červnového bezohledného potlačení dělnických nepokojů a mrtvými v polské Poznani, definitivně pak končí krvavou porážkou opozičního hnutí v Maďarsku prostřednictvím armády SSSR na podzim stále téhož roku 1956.

Studentská iniciativa – k jádru přípravného výboru majálesových slavností patřili medikové Jaroslav Bielik, Zdeněk Hampl, Vladimír Holec, František Holý, Miroslav Kadaňka, František Kafka a Pavol Vencel – ovlivnila nejprve studenty dalších ročníků VLA-JEvP, postupně zaujala celé město.

Do příprav se zapojily hradecké střední školy, průmyslové podniky, sportovní organizace a na místě rozhodně ne posledním pak hradečtí divadelníci. Z hereckého prostředí vzešly další podněty do scénáře slavnosti a konkrétní pomoc při organizaci majálesového průvodu. V této souvislosti jmenujme alespoň herce Stanislava Zindulku.

Veřejná akce takového rozsahu se nemohla obejít bez vědomí politických a územních orgánů. Snad k obrazu doby také patří, že tato „požehnání“ byla vydána bez průtahů. Horší to bylo s bdělým Sborem národní bezpečnosti. Nestačilo, že některá hesla majálesového průvodu byla zakázána předem, několik transparentů muselo být zničeno ještě ve chvíli, kdy se tento průvod již řadil.

Organizační výbor pracoval pod hlavičkou krajského výboru tehdejšího Československého svazu mládeže, denně se zde konaly koordinační porady. Nechme v této souvislosti zavzpomínat přímého účastníka pana plk. v. v. MUDr. Pavola Vencela, naposledy náčelníka vnitřního oddělení Vojenské nemocnice v Bratislavě: „Velmi pomáhal pan Kalvoda, kulturní referent krajského národního výboru a jeho paní. Organizátoři díky němu získali na 14 dní městský rozhlas, vysílalo se veřejně z mikrofonu na Ulrichově náměstí. Do propagace akce se zapojila i hradecká stanice Československého rozhlasu“. Po deset dní byla vysílána odpolední třicetiminutová relace, která dostala dokonce na svou dobu odvážný název „Půlhodinka šovinismu, neuškodí organismu“. Kritická slova na adresu vojenských i politických orgánů (soustředila se zejména na pád ministra obrany JUDr. A. Čepičky) zůstala podle pamětníků kupodivu bez následků. Až později, v souvislosti s maďarskými událostmi a nejruznějšími rozborů politické situace, vyplynulo, že majálesové slavnosti diplomaticky zašutlil, jak mu bylo vlastní, velkorysý velitel akademie generálmajor MUDr. Josef Krčál. (V této souvislosti můžeme v dobrém číst i jméno politického pracovníka VLA-JEvP mjr. Václava Prchlíka, později známé postavy „Pražského jara“ 1968).

Na slavnosti Majáles zval veřejnost speciální plakát – dílo hradeckého výtvarníka B. Jünglinga (mj. autor výzdoby budovy hradeckého hlavního nádraží – výjevů z literárního ztvárnění českých dějin). Největší pozornosti se samozřejmě těšil majálesový průvod. Objevila se v něm řada výpravných kostý-

Majálesový průvod u tehdejší hradecké chlouby – hotelu Grand s Palmovou zahradou

mů, většina z nich byla přivezena za svízelných okolností (v porouchaném automobilu taženém traktorem) až z jakéhosi skladu divadelních rekvizit v Ústí nad Labem.

Scénky a parodie reagovaly na dobové jevy: například rozhodnutí o reformě tradičních akademických titulů – kdy titul MUDr. byl nahrazen titulem promováný lékař – nebo neustálé reformy ministerstva školství. Na pomoc byly brány humorně pojaté „obrázky“ z českých dějin a literatury. Ztvárněn tak byl např. Cech panen Kutnohorských nebo dobově aktualizovaná scéna kat a zpovědník (následující fotografie zachycují některé okamžiky z majálesových scének, které se odehrávaly v prostoru dnešních Šimkových sadů a tamních studentských ubytoven).

Vrcholem slavnosti byla korunovace Krále Majáles. Stal se jím nejznámější představitel hradecké medicíny, zakladatel československé kardiochirurgie akademik Jan Bedrna (v té době občanský zaměstnanec VLA-JEvP). Usedl na trůn umístěný na podiu na Ulrichově náměstí. Společnost mu dělala princezna – MUDr. Morávková.

Fotografie zachycuje společně s dobovou kulisou města jeden z klíčových okamžiků slavnosti – korunovaci Krále Majáles na dnešním Ulrichově náměstí.

(Poznámka autorů: Bylo to jedno z posledních vystoupení akademika Jan Bedrny na veřejnosti, v září téhož roku zemřel.)

Královéhradecká slavnost Majáles v roce 1956 znamenala oživení veřejného života i národních tradic, odvíjela se zcela v intencích krátkých nadějí na možné změny a reformy v politické a ekonomické oblasti. Skutečností málo známou přitom je, že studenti VLA-JEvP dali zorganizováním slavnosti impuls hnutí za obnovu studentských demokratických práv. Další jeho etapa se však mohla uskutečnit až ve druhé polovině 60. let minulého století.

Prosíme čtenáře, aby omluvili sníženou kvalitu dobových fotografií.

Plk. v. v. doc. MUDr. Jiří Zvolánek, CSc.,
doc. PhDr. František Dohnal, CSc.

za přispění osobních vzpomínek
plk. v. v. MUDr. Pavla Vencela a
MUDr. Josefa Suchánka

Korespondence: Doc. PhDr. František Dohnal, CSc.,
Fakulta vojenského zdravotnictví
Třebešská 1575
500 01 Hradec Králové
e-mail: dohnal@faf.cuni.cz

Do redakce došlo 9. 6. 2006